

УДК 378.016:376

ДОЛИННИЙ Юрій Олексійович,

кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант кафедри педагогіки і методики
технологічної освіти, Глухівський національний
педагогічний університет імені О. Довженка
e-mail: mr.dya69@gmail.com

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

У статті розглянуто систему підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Підготовка до професійної діяльності майбутніх фахівців розглядається як розвиток особистості. У зв'язку з цим основу формування готовності до професійної діяльності майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів треба розглядати не тільки як розвиток операційно-технічних умінь і навичок, але і таких визначальний параметр готовності майбутніх фахівців, як формування позитивної мотивації щодо впровадження технології фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; професійно спрямованої системи теоретичних знань, спеціальних умінь і практичних навичок; здатності до осмислення своїх власних дій, поведінки, вчинків, спілкування і стосунків з людьми; формування творчих, самостійних умінь і навичок майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту професійно здійснювати фізичну терапію, ерготерапію, фізичну реабілітацію.

Тобто система підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями складається з мотиваційного, когнітивного, рефлексивного та професійного критеріїв готовності до професійної діяльності майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів.

***Ключові слова:** система; фахівці; фізичної терапія; ерготерапія; фізична реабілітація; професійна підготовка.*

Постановка проблеми. Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є процеси професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями у вищій школі.

Підвищена увага до цього питання великої кількості педагогів, психологів, соціологів зумовлена тим, що діти з обмеженими фізичними можливостями в сучасному демократичному суспільстві не мають права залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, системи людських взаємин і цінностей. Ці діти мають такі ж права, як і здорові: їм необхідно повноцінно навчатися, отримувати загальну освіту та в майбутньому приносити користь суспільству та державі.

Захворюваність дітей і молоді України обумовлено перш за все низькою руховою активністю, несприятливими екологічними умовами, відсутністю раціонального харчування, погіршенням соціально-економічних умов життя, частими стресовими ситуаціями, надмірністю шкідливих звичок, і т. д. [1, с. 63].

Система підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями є досить складною, витратною, однак дуже перспективною справою, оскільки (як показують дані американських фахівців), один долар, вкладений у відновлення здоров'я постраждалої людини, повертається десятикратним прибутком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Систему професійної підготовки майбутніх фахівців, розглядали у своїх роботах вітчизняні та іноземні вчені за різними питаннями підготовки, а саме:

- професійну підготовку майбутніх фахівців розглядали Ю.Д. Бойчук, О.А. Дубасенюк, М.Б. Євтух, В.І. Наумчук, В.В. Ягупов й інші;

- професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту Т.М. Бугеря, Л.Б. Волошко, А.М. Герцик, М.В. Дутчак, Р.П. Карпюк, Т.Ю. Круцевич, Р.В. Клопов, А.П. Конох, О.С. Куц, В.М. Платонов, Є.Н. Приступа, Л.П. Сущенко, О.В. Тимошенко, Б.М. Шиян, Ю.М. Шкрєбтій;

- реалізацію принципу безперервності професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, С.О. Сисоєва, В.О. Кукса, Л.П. Сущенко й інші;

- проблему дітей з обмеженими фізичними можливостями та корекційну роботу з такими дітьми розглядали І.Д. Бех, В.І. Бондар, В.В. Засенко, Д.В. Лубовський, О.В. Гузій, О.С. Куц, Є.М. Мастюкова, Г.М. Мерсіянова, В.М. Синьов, Є.Ф. Соботович, Л.В. Фомічова, О.П. Хохліна, М.Д. Ярмаченко;

- особливості реабілітаційної роботи засобами фізичної реабілітації з людьми, що мають обмеження в розвитку, досліджували І.М. Башкін, Т.В. Бойчук, О.М. Вацеба, А.С. Вовканич, Т.В. Д'яченко, Ю.О. Ляной, О.К. Марченко, В.М. Мухін;

- особливості навчання та майбутньої життєдіяльності дітей з обмеженими можливостями опрацьовували І.В. Дмитрієва, В.В. Золотоверх, С.Ю. Конопляста, В.І. Ляшенко, В.А. Липа, Н.О. Мирошніченко, Л.К. Одинченко, В.В. Тарасун, Д.І. Шульженко;

- соціально-педагогічному захисту дитинства в Україні на державному, регіональному та місцевому рівнях присвятили свої роботи В.М. Алфімов, Л.С. Волинець, О.М. Бондаренко, І.Д. Зверева, О.Г. Зінченко, В.П. Зінченко, Л.І. Міщик.

Формулювання цілей статті. Розглянути систему підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фахівця з фізичної реабілітації до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка до професійної діяльності фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації розглядається в контексті розвитку особистості. У зв'язку з цим основу формування готовності до професійної діяльності розглядають не тільки як розвиток операційно-технічних умінь і навичок, але і такий визначальний параметр готовності майбутніх фахівців, як: формування позитивної мотивації щодо впровадження технології фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; професійно спрямованої системи теоретичних знань, спеціальних умінь і практичних навичок; здатності до осмислення своїх власних дій, поведінки, вчинків, спілкування і стосунків з людьми; формування творчих, самостійних умінь і навичок майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту професійно здійснювати фізичну терапію, ерготерапію, фізичну реабілітацію [2].

Готовність фахівця, як інтегральне утворення особистості, що полягає у вибірковій спрямованості на реабілітаційну й педагогічну діяльність з дітьми з обмеженими фізичними можливостями, виникає на ґрунті позитивного ставлення і скеровується відповідними потребами і мотивами професійної діяльності. Про сформовану готовність можна говорити

лише за умови розвиненості у суб'єкта емоційного ставлення, вміння адаптувати свою поведінку відповідно до ситуацій, що виникають, вміння будувати процес спілкування, сформованості таких професійних здібностей, як мислення, уявлення, спостережливість, комунікативних умінь і широкого набору професійно значущих властивостей: емоційної стабільності, самоконтролю, щирості, доброти, наполегливості й т. д. [3].

Попередній аналіз педагогічної літератури свідчить про те, що вчені по-різному підходять до визначення понять «готовність», «готовність до професійної діяльності».

Термін «готовність» у науковій літературі визначається у двох значеннях: як згода будь-що робити, або як стан, при якому все зроблено та підготовлено для чогось. У психологічних словниках виявлено певні відмінності тлумачення терміну «готовність», яка:

1) визначається установкою, спрямованою на виконання деяких дій і припускає наявність певних знань, умінь і навичок у майбутніх фахівців;

2) розглядається як сформованість психологічних властивостей, без яких неможливе успішне оволодіння професійною діяльністю;

3) визначає активно-дієвий стан фахівця, установку на певну поведінку, мобілізацію сил для виконання завдань з фізичної реабілітації;

4) факт, при якому фахівець з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації краще пристосовується до асоціювання певних поєднань стимулів і реакцій;

5) фактор, що визначає стан готовності майбутнього фахівця до дії як з'єднання чинників, які характеризують різні рівні та якості професійної готовності [4].

Сутність системи підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями відображає розуміння підготовки як складного особистісного утворення, інтегральну характеристику особистості, що є комплексним відображенням цілої низки особистісних рис і професійних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності. Готовність майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів спрямована на прояв професіоналізму, що дає можливість максимально реалізувати себе в конкретній діяльності, сприяє самовдосконаленню, саморозвитку майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту [5].

Система підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями у нашому трактуванні складається з наступних структурних компонентів (критеріїв готовності до професійної діяльності):

1) мотиваційний – передбачає формування позитивної мотивації щодо впровадження технології фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації у майбутній професійній діяльності;

2) когнітивний – наявність отриманої цілісної професійно спрямованої системи теоретичних знань, спеціальних умінь і практичних навичок з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації;

3) рефлексивний – визначається здатністю до осмислення своїх власних дій, поведінки, вчинків, спілкування і стосунків з людьми, до самоуправління;

4) професійний – формування творчих, самостійних умінь і навичок майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту професійно здійснювати фізичну терапію, ерготерапію, фізичну реабілітацію.

Мотиваційний критерій готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями характеризується мотиваційно-ціннісним ставленням майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до професійної діяльності фізичного терапевта, ерготерапевта, фізичного реабілітолога.

Мотиваційний компонент готовності фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації до роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями визначається установкою на реалізацію особистісно-орієнтованої взаємодії з дітьми, особистою потребою фахівця з фізичного виховання і спорту до ведення здорового способу життя, що визначає його соціальну і професійну позицію (інтерес і схильність до педагогічної управлінської діяльності, усвідомлення цінності та престижності своєї праці для суспільства, бажання займатися саме цією діяльністю) [6, с. 54].

На сучасному етапі розвитку суспільства особливо зросла потреба підвищення професійної компетентності фахівців з фізичного виховання і спорту у реабілітаційному, фізкультурно-оздоровчому, здоров'я-зберігаючому напрямку роботи. Майбутні фахівці з фізичного виховання повинні формувати динамічний стереотип діяльності та поведінки, що сприяє здоровому способу життя і визначає дбайливе ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих людей, насамперед дітей.

Доведено, що здоров'я людини на 60–70 % залежить від соціальних чинників. Для студентів такими виступають оздоровчі технології, стиль і особистий приклад роботи фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів, реалізація установки на потребу в здоровому способі життя [6, с. 54].

Актуальним на сьогодні є створення здоров'язберігаючого простору в освітньо-реабілітаційних установах, тому що саме в них (на жаль, із ряду причин набагато меншою мірою в сім'ї) можна довести до свідомості дітей та молоді цінності здорового способу життя.

Майбутнім фахівцям з фізичного виховання і спорту під час професійної діяльності з дітьми з обмеженими фізичними можливостями необхідно впроваджувати в практику роботи дитячих реабілітаційних установ фізкультурно-оздоровчі, здоров'язберігаючі технології, моделювати для кожної дитини з вадами «запас міцності» здоров'я. На жаль, сьогодні турбота про здоров'я дітей відходить на другий план порівняно з такими цінностями, як високий рівень навчання, вихованість, розвиток особистості.

Студентський вік характеризується щонайвищою соціальною активністю, високим рівнем пізнавальної мотивації, що і створює сприятливі передумови для формування і самого здоров'я, і потреби в здоровому способі життя. Виховання культури здоров'я майбутнього фахівця з фізичного виховання і спорту зараз є пріоритетним мотиваційним напрямком у професійній підготовці фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації. Під культурою здоров'я ми розуміємо не тільки інформованість студента у реабілітаційній, фізкультурно-оздоровчій, здоров'язберігаючій сфері, що досягається в результаті мотивації до навчання, а й практичне втілення потреби вести здоровий спосіб життя, піклуватися про власне здоров'я і здоров'я оточуючих, а також мати оптимальний рівень фізичної підготовленості [4].

Під час навчання у вищому навчальному закладі викладачі повинні не тільки озброїти студента знаннями з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації, а й сформувані в нього мотиваційно-ціннісні орієнтири, у тому числі потребу в підвищенні рівня власного здоров'я і здоров'я дітей з обмеженими фізичними можливостями, сприяти мотиваційному напрямку у постійному удосконаленні професійних знань і умінь.

Когнітивний критерій готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями визначає рівень сформованості когнітивного компоненту реабілітаційної, фізкультурно-оздоровчої, здоров'язберігаючої компетентності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; рівень знань основних положень реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Когнітивний критерій містить у собі базовий рівень теоретичної та практичної готовності майбутніх фахівців фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації до роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Це означає засвоєння студентами певної інформації та перетворення її у знання. Уміння застосовувати отримані знання у процесі фізичної реабілітації, знання фізіологічних основ використання фізичних вправ, фізкультурно-оздоровчих та здоров'язберігаючих технологій. Майстерно володіти:

- методиками самоконтролю фізичного і психічного здоров'я;
- інформаційно-рецептивним, репродуктивним, евристичним методами роботи;
- самоаналізом когнітивної адаптованості до професійної діяльності [6, с. 54].

Когнітивна готовність майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями оцінюється за допомогою базових знань навчальних дисциплін або системи навчальних курсів. Доцільним є вибір меж знань у рамках системи навчальних курсів. Це дає можливість охоплення знань як нормативних навчальних дисциплін, так і вибіркових.

Рефлексивний критерій готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями характеризується рівнем сформованості рефлексивного компонента готовності до професійної діяльності фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації. Рефлексивність – це здатність людини виходити за межі власного «Я», осмислювати, вивчати, аналізувати що-небудь за допомогою порівняння образу свого «Я» з якими-небудь подіями, особами [7].

Рефлексивність характеризує людей, які, перш ніж діяти, внутрішньо переглядають усі гіпотези, відкидаючи ті з них, які здаються їм малоефективними, приймають рішення обдуманно, зважено, враховуючи різні варіанти рішення необхідної мети у професійній діяльності. Рефлексія спрямована на осмислення своїх власних дій, поведінки, вчинків, спілкування і стосунків з людьми з обмеженими фізичними можливостями та їх оточенням, їх корекція, здатність до самоуправління, тобто на самопізнання шляхом самоспостереження; на визначення аналітичних здібностей; професійно значущих особистісних якостей; вміння здійснювати самоаналіз власної діагностично-прогностичної діяльності, за характером оволодіння способами й засобами рефлексії; схильність до самоаналізу [4].

Рефлексивний критерій готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями припускає необхідність обліку трьох головних видів рефлексії: ситуативна (актуальна), ретроспективна і перспективна.

Ситуативна рефлексія забезпечує безпосередній самоконтроль поведінки людини в актуальній ситуації, осмислення її елементів, аналіз того, що відбувається, здатність суб'єкта до співвідношення своїх дій з ситуацією і їх координації відповідно до умов, що змінюються, і власного стану. Поведінковими проявами і характеристиками цього виду рефлексії є, зокрема, час обдумування суб'єктом своєї поточної діяльності; те, наскільки часто він прибігає до аналізу того, що відбувається; час розкриття процесів ухвалення рішення; схильність до самоаналізу конкретних життєвих ситуацій [3].

Ретроспективна рефлексія проявляється в схильності до аналізу вже виконаної у минулому діяльності і подій, що відбулися. В цьому випадку предмети рефлексії – передумови, мотиви і причини події; зміст минулої поведінки, а також його результативні параметри і, особливо, допущені помилки. Ця рефлексія виражається, зокрема, в тому, як часто і наскільки довго суб'єкт аналізує і оцінює події, що сталися, чи схильний він взагалі аналізувати минуле і себе в нім.

Перспективна рефлексія співвідноситься: з функцією аналізу майбутньої діяльності, поведінки; плануванням як таким; прогнозуванням вірогідних результатів та ін. Її основні поведінкові характеристики: ретельність планування деталей своєї поведінки, частота звернення до майбутніх подій, орієнтація на майбутнє.

Рефлексії сприяє розвиток безумовного самосприйняття, ґрунтованого на усвідомленні і розумінні своїх слабких і сильних сторін, прийняття інших, ціннісного (шанобливого) відношення до людей з обмеженими фізичними можливостями.

Професійний критерій готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями характеризується готовністю до використання методів діагностики фізичного, психологічного та духовного здоров'я дитини з вадами в розвитку; готовністю до застосування у своїй професійній діяльності реабілітаційних, фізкультурно-оздоровчих, здоров'язберігаючих технологій за допомогою широкого спектра засобів які дозволяють кваліфіковано проводити реабілітаційну роботу (навчальні посібники, навчальні програми, тестові завдання, навчально-методичні комплекси, комп'ютерні та технічні) з метою відновлення втрачених функцій організму дитини [3].

Професійний критерій готовності це – ступінь засвоєння професійних теоретичних і методичних знань майбутнього фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; високий рівень практичної підготовки (володіння вміннями та навичками реабілітаційної роботи); постійний розвиток професійно значущих особистісних якостей майбутнього фахівця, що до вимог професійного реабілітолога; особистий рівень фізичної підготовленості та стану здоров'я фахівця.

Професійна готовність майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями аналізується науковцями, як цілісне явище, інтегральної ознаки, якісного утворення, що включає до свого складу наявність професійних знань, умінь і навичок, здатність до життєдіяльності на засадах здорового способу життя. Формування і розвиток специфічних здібностей, зацікавленості фахівця у обміні знань з колегами, позитивне ставлення до професійної діяльності, постійний розвиток професійних умінь, оволодіння способами та прийомами навчання й виховання, розвиток самоконтролю й самооцінки своєї діяльності основна застава професійної готовності майбутнього фахівця з фізичного виховання і спорту до фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації дітей з обмеженими фізичними можливостями [3].

В.Т. Чичикін у своїх роботах (1998) визначив професійну готовність як інтегральне, особистісне утворення на основі потреб і здібностей. Воно характеризується нормативним рівнем перетворення суспільних відносин у систему функцій індивіда і визначає ставлення до діяльності, її результативність. Досягнення такої освіти позначає факт наявності професійної готовності фахівця, створює початкові уявлення про готовність і відображає момент регуляції в організації професійної підготовки.

Використання поєднання термінів «нормативний рівень» позначає ознаку заходу, що має мінімальне і максимальне вираження, об'єктивно детерміноване конкретно-історичними відносинами, конкретизоване у професійній діяльності. Система функцій індивіда відображає соціальний запит розвитку особистості, інтеграцію здібностей і потреб, що проявляється в соціально значущому ставленні до діяльності та соціально необхідної її результативності. Виділення у визначенні потреб і здібностей (як основи інтеграції), фіксує її базовий компонентний склад [4].

Майбутній фахівець з фізичного виховання і спорту в контексті готовності до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями повинен володіти такими професійними вміннями та навичками, як:

- технікою виконання рухів, що використовуються в реабілітаційній роботі з дітьми з обмеженими фізичними можливостями;
- грамотне планування реабілітаційної роботи з урахуванням вікового контингенту дітей;
- постійно вдосконалювати свою професійну майстерність;
- досконало володіти методами контролю за забезпеченням достатніх і допустимих навантажень для дітей з обмеженими фізичними можливостями;
- вміти проводити діагностику рухового розвитку та фізичного стану дітей з вадами в розвитку;
- аналізувати отримані результати рухової підготовленості дітей, розвиток фізичних якостей;
- формулювати завдання фізичної реабілітації та визначати першорядні з них;
- застосовувати нетрадиційні методи реабілітації;
- бути готовим проводити професійну діяльність як у дошкільних так і в шкільних навчальних закладах різного типу;
- застосовувати у роботі з дітьми з обмеженими фізичними можливостями сучасні апаратурні технології та обладнання;
- організовувати процес фізичного виховання в дошкільному та шкільному навчальному закладі за певною системою, вибираючи найдоцільніші засоби, методи, форми роботи, з урахуванням рівня розвитку дітей;
- забезпечити профілактику травматизму;
- організувати власну діяльність і поведінку;
- помічати зміни у психофізичному стані дітей;
- визначати та формулювати мету майбутньої діяльності;
- планувати свою діяльність, добір вправ і послідовність подання їх дітям;
- продумувати раціональне використання інвентарю, підручних засобів, допоміжних та підводячих вправ;

- створювати педагогічні умови для успішного розвитку дітей;
- здійснювати навчання дітей необхідним рухам, рухливим іграм;
- організовувати і проводити всі форми активного відпочинку дітей;
- організовувати та проводити семінари, практикуми, консультації для вихователів та батьків дітей;
- здійснювати зв'язок дошкільного навчального закладу із сім'єю з питань фізичного виховання, пропаганду серед батьків знань з основ здорового способу життя дітей [6, с. 56–57; 8–11].

Висновки. Сутність системи підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями відображає розуміння підготовки як складного особистісного утворення, інтегральну характеристику особистості, що є комплексним відображенням цілої низки особистісних рис і професійних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності.

Система підготовки майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів, фізичних реабілітологів спрямована на формування позитивної мотивації щодо впровадження технології фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; професійно спрямованої системи теоретичних знань, спеціальних умінь і практичних навичок; здатності до осмислення своїх власних дій, поведінки, вчинків, спілкування і стосунків з людьми; формування творчих, самостійних умінь і навичок майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту професійно здійснювати фізичну терапію, ерготерапію, фізичну реабілітацію то б то на формування мотиваційного, когнітивного, рефлексивного та професійного критеріїв готовності до професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Прихода І.В. Організаційно-методологічні підходи до професійної підготовки фахівців з фізичної реабілітації в Україні. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. 2007. Вип. 15. Ч. 1. С. 60–66.
2. Белікова Н.О. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2012. 450 с.
3. Демінська Л. О. Междисциплинарные связи в процессе профессиональной подготовки будущих учителей физической культуры: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Донецьк, 2004. 208 с.
4. Серова А.Д. Организационно-содержательное обеспечение процесса формирования готовности будущих педагогов физической культуры к учебно-воспитательной деятельности с трудными подростками: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. М., 2009. 224 с/
5. Жуков Г.Н. Формирование профессиональной готовности студентов к деятельности мастера профессионального обучения: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Екатеринбург: РГППУ, 2003. 336 с.
6. Коваленко Ю.О. Формування професійної готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання дітей дошкільного віку у вищих навчальних закладах. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових статей. Фізичне виховання та спорт*. Запоріжжя, 2009. С. 53–58.
7. Социология: Энциклопедия / Сост. А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко, Г.М. Евелькин, Г.Н. Соколова, О.В. Терещенко. Минск: Книжный Дом, 2003. 1312 с.
8. Башкін І., Макарова Е., Різик А., Кавакадзе Х. Роль і місце фізичної реабілітації у загальній системі охорони здоров'я населення. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 2006. № 3. С. 25–29.
9. Гайволя, Р.Ю. До питання професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання. *Молодіжний науковий вісник: Фізичне виховання і спорт: зб. наук. пр.* Луцьк, 2007. С. 3–7.
10. Деркач А. А. Акмеологические основы развития профессионала. М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: НПО МОДЭК, 2004. 752 с.
11. Романишин М.Я. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації до роботи із спортсменами: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2009. 20 с.

References

1. Prihoda, IV (2007). Organizational and methodological approaches to the professional training of specialists in physical rehabilitation in Ukraine. *Problems of modern pedagogical education*. Issue 15, Part 1, 60–66. (in Ukr.).
2. Belikova, N.O. (2012). *Theoretical and methodological principles of training future specialists in physical rehabilitation to healthcare* (Doctor of Science dissertation). Kyiv: National University of Life Sciences and Natural Resources of Ukraine, 450 p. (in Ukr.).
3. Deminska, L.O. (2004). Interpersonal connections in the process of training future teachers of physical culture. (PhD dissertation). Donetsk, 208 p. (in Ukr.).

4. Serova, A.D. (2009). Organizational and substantive maintenance of the process of forming the readiness of future teachers of physical culture for educational and educational activities with difficult adolescents (PhD dissertation). Moscow. 224 p. (in Rus.).
5. Zhukov, GN (2003). Formation of professional readiness of students for the activity of the master of professional training (PhD dissertation) *Theses*. Yekaterinburg: RSPPU, 336 p. (in Rus.).
6. Kovalenko, Yu.O. (2009). Formation of professional readiness of future specialists in physical education of preschool children in higher educational establishments. *Bulletin of Zaporizhzhya National University: Collection of scientific articles. Physical education and sports*. Zaporizhzhya National University. 53–58. (in Ukr.).
7. Sociology: Encyclopedia (2003). In A.A. Gritsanov, V.L. Abushenko, G.M. Evelkin, G.N. Sokolova, O.V. Tereshchenko (Compilers). Minsk: Book House, 1312 p. (in Rus.).
8. Bashkin, I., Makarova, E., Rizik, A., Kavakadze, H. (2006). The role and place of physical rehabilitation in the general system of public health care. *Theory and methods of physical education and sport*, 3, 25–29. (in Ukr.).
9. Derkach, AA (2004). Acmeological basis of professional development. Moscow: Publishing House of the Moscow Psychological and Social Institute; Voronezh: MODEC, 752 p. (in Rus.).
10. Hayvolva, RY (2007). On the issue of professional training of future specialists in physical education. *Youth Scientific Bulletin: Physical Education and Sports: A Survey of Scientific Papers*. Lutsk: Volyn national university named after Lesia Ukrainka, 3–7. (in Ukr.).
11. Romanishin, M.Ya. (2009). Professional training of specialists in physical rehabilitation for work with athletes (PhD dissertation) *Theses*. Zhytomyr: Zhytomyr State University named after. I. Franko 20 p. (in Ukr.).

DOLYNNYI Yurii,

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Doctoral Student of Pedagogy and Methods of Technological Education Department, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University
e-mail: mr.dya69@gmail.com

**SYSTEM OF TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS
 IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
 TO REHABILITATION WORK WITH CHILDREN WITH LIMITED PHYSICAL ABILITIES**

Abstract. *The system of training of future specialists on physical education and sport to rehabilitation work with children with the limited physical abilities is considered in the article.*

Preparation of future specialists to professional activity is examined as development of personality. In this connection basis of forming of readiness to professional activity of future physical internists, ergotherapist physical rehabilitation specialist is needed to examine not only development of operation technical abilities and skills but also such determining parameter of readiness of future specialists, as forming of positive motivation in relation to introduction of technology of physical therapy, ergotherapy, physical rehabilitation; professionally directed system of theoretical knowledge, special abilities, and practical skills; capacities for the comprehension of own actions, conduct, acts, intercourse and relations with people; formation of creative, independent abilities and skills of future specialists in physical education and sports to carry out physical therapy, ergotherapy, physical rehabilitation professionally.

That system of preparation of future specialists in physical education and sports to rehabilitation work with children with limited physical abilities consists of motivational, cognitive, reflexive and professional criteria of readiness to professional activity of future physical internists, ergotherapists, physical rehabilitation specialists.

Professional readiness of future specialists in physical education and sports to physical therapy, ergotherapy, physical rehabilitation of children with limited physical abilities analyses research workers, as the integral phenomenon, integral sign, high-quality education, which plugs in the composition the presence of professional knowledge, abilities and skills, capacity for vital functions on principles of healthy way of life. Formation and development of specific capabilities to the personal interest of a specialist in the exchange of knowledge with colleagues, positive attitude toward professional activity, permanent development of professional abilities, capture methods and receptions of studies and education, development of self-control and self-appraisal of the activity, basic mortgage of professional readiness of future specialist in physical education and sports to physical therapy, ergotherapy, physical rehabilitation of children with the limited physical possibilities.

Essence of the system of preparation of future specialists in physical education and sports to rehabilitation work with children with limited physical abilities represents understanding of preparation as difficult personality education, integral description of personality, which is the complex reflection of a number of personality lines and professional qualities, necessary for successful professional activity.

Readiness of future physical internists, ergotherapists, physical rehabilitation specialists is directed on the display of professionalism, which maximally enables to realize itself in concrete activity, in instrumental self-perfection, self-development of future specialists, in physical education and sport.

Keywords: *system; specialists; physical therapy; ergotherapy; physical rehabilitation; professional training.*

*Одержано редакцією 15.11.2017
 Прийнято до публікації 10.12.2017*